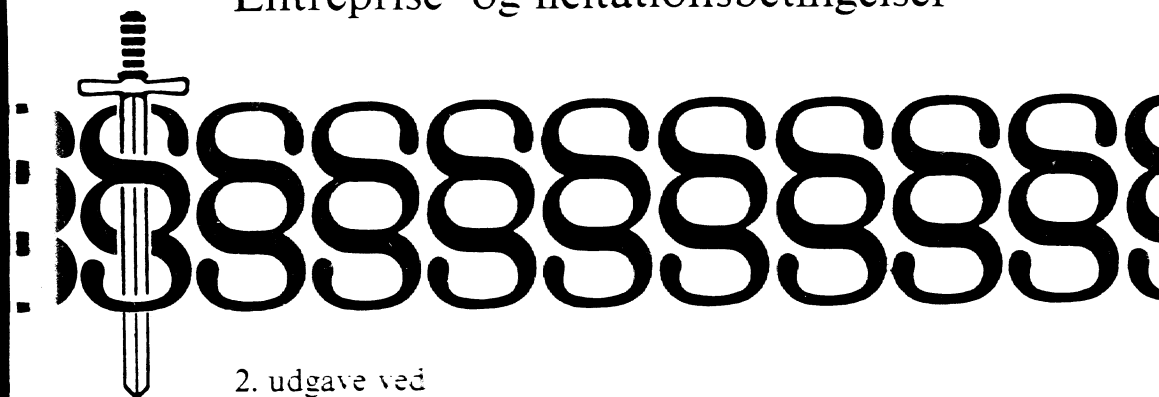

Entreprise- og licitationsbetingelser

2. udgave ved

Erik Hørlyck

JURISTFORBUNDETS FORLAG

ENTREPRISE- OG LICITATIONSBETINGELSER, 2. udgave

er sat med Times og trykt hos

Gullanders Bogtrykkeri a-s, Skjern

Bogbinderarbejdet er udført af Carl Niensens Bogbinderi, Odense

Omslag er udarbejdet af Erik Ellegaard Frederiksen

Forord

Forordet til denne bogs første udgave, der udkom i 1973, udtrykte jeg håbet om, at bogen kunne bidrage til at opfylde behovet for en håndbog i entrepriseret.

Dette håb synes at være gået i opfyldelse, for så vidt som førsteudgaven hurtigt blev udsolgt.

Ved udarbejdelsen af denne anden udgave har jeg benyttet lejligheden til at forbedre og uddybe fremstillingen i flere afsnit, ligesom jeg har tilføjet enkelte nye afsnit. Jeg har i denne forbindelse haft stort udbytte af de tilførelser, jeg har modtaget fra bogens brugere, ligesom jeg naturligvis har drøget nytte af de erfaringer, jeg har gjort ved at arbejde med byggesager i min advokatvirksomhed.

Bogen er naturligvis blevet ajour ført på grundlag af det nye materiale, der er fremkommet siden førsteudgaven, herunder ny voldgiftspraksis, der siden 1973 er offentliggjort i Kendelser om fast ejendom.

Der er kun undtagelsesvis taget hensyn til materiale fremkommet efter januar 1977.

Århus, juli 1977

Erik Hørlyck

Indhold

ALMINDELIGE BETINGELSER FOR ARBEJDER OG LEVERANCER	13-319
A. AFTALEGRUNDLAGET	13- 57
§ 1. <i>Betingelsernes område og fravigelighed</i>	13- 24
Entrepriseretten som kontraktretlig disciplin 13	
Entrepriserettens retskilder 15	
AB's anvendelsesområde, navnlig med henblik på leverancer 19	
Terminologi 20	
Særligt om totalentreprise 21	
Fravigelse af AB 23	
§ 2. <i>Bygherrens udbud</i>	24- 34
Bygherrens udbud 25	
Udbudsmaterialets indhold 26	
Manglende oplysninger om vanskelige bundforhold. Har entreprenøren undersøgelsespligt? 27	
Sikkerhedsstillelse for udbudsmaterialet 32	
Tilbuddets form og indhold 33	
Udbudsmaterialets ensartethed 34	
§ 3. <i>Entreprenørens tilbud og licitation</i>	34- 40
Tilbudsudregning. Tilbudsafgivelse 35	
Delpriser og enhedspriser 36	
Alternative tilbud 37	
Acceptfrist 38	
Ikke antagne tilbud 39	
§ 4. <i>Entrepriseaftalen</i>	40- 47
Entreprisekontraktens indgåelse, bestanddele og fortolkning 40	
Stempeloven 44	
Tilbagelevering af kontraktdokumenterne 45	
Betegnelser for mønt, mål og vægt 45	
Underentreprenører 45	
§ 5. <i>Fejl og uoverensstemmelser i grundlaget for aftalen</i>	47- 57
Projektfejl 48	
Entreprenørens underretningspligt i anledning af projektfejl 51	
Ansvar for udførelse af arbejdet i overensstemmelse med projektet 53	
Ansvar for skade på trediemand (udgravningsskader) 54	

B. ENTREPRISENS UDFØRELSE	58- 96
a. <i>Entrepriens omfang og art</i>	58- 75
Arbejdsplan 58	
Entreprenørens ydelsespligt. Naturalopfyldelse 59	
Tillægsvederlag – uforudsete vanskeligheder (=offergrænse») 65	
Særligt om tillægsvederlag inden for fastprisordningen 68	
Afsætninger 69	
Ydelsens kvalitet 70	
Kvalitetskontrollen 72	
Arbejde i vejarealer 74	
b. <i>Bygherrens egne ydelser</i>	75- 77
Bygherreleverancer 75	
Risikoen for bygherreleverancer 76	
c. <i>Forandring i entreprisen</i>	77- 95
Merydelser og mindreydelser 77	
Grænsen mellem kontraktarbejde og ekstraarbejde 79	
Stiftelsen af betalingskrav for ekstraarbejde 83	
Opgørelsen af betalingen for ekstraarbejder 88	
Mindreydelser 90	
Bygherrens afbestillingsret 91	
d. <i>Fortidsminder</i>	95- 96
Fortidsminder og andre fund i grunden 95	
C. REPRÆSENTATION OG SAMVIRKE	96-107
10. <i>Bygherrens tilsyn</i>	96-101
Bygherrens tilsyn 96	
Tilsynets beføjelser og forpligtelser 97	
Pligten til at yde vejledning 99	
11. <i>Byggemøder</i>	101-102
Byggemøder og byggemødereferater 101	
Spilddage 102	
12. <i>Entreprenørens personale</i>	102-105
Entreprenørens personale 103	
Arbejderbeskyttelse 104	
13. <i>Bygherrens og entreprenørens ophold i udlandet</i>	105-106
Bygherrens og entreprenørens ophold i udlandet 105	
14. <i>Samvirke med andre entreprenører</i>	106-107
Samarbejdspligt 106	
D. TIDSFRISTER	107-123
15. <i>Entreprenøren</i>	107-120
Forlængelse af tidsfristerne 108	

Forandringer af arbejdet	111
Forsinkelse af andres leverancer eller arbejdsydelse	112
Force majeure	114
Usædvanligt vejrlig	116
Offentlige pålæg	117
Særligt om tidsfristforlængelse inden for fastpris/fasttidsordningen	118
Entreprenørens forholdsregler	118
§ 16. <i>Bygherren</i>	120-123
Bygherrens tidsfristoverskridelse (fordringshaveremora)	120
Arbejdets modtagelse	121
E. AFLEVERING	123-128
§ 17. <i>Aflevering</i>	123-128
Aflevering	123
Afsnitsvis aflevering	127
Afleveringen	127
F. ANSVAR OG RISIKO, BORTSET FRA OPHÆVELSE	128-211
I. GENERELT	128-157
§ 18. <i>Hovedregel mellem bygherre og entreprenør</i>	128-157
Misligholdelsesansvaret	128
Bygherrens forsinkelsesansvar	130
Entreprenørens forsinkelsesansvar	130
Entreprenørens mangelsansvar	136
Særligt om forholdsmæssigt afslag	144
Flere skadevoldere. Egen skyld	145
Reklamation og forældelse	149
Entreprenørers gensidige skadeforvoldelse	154
II. FOR FORSINKELSE	157-183
§ 19. <i>Entreprenøren</i>	157-174
Bygherrens forsinkelsesbeføjelser	157
Forsinkessanksioner inden for fastprisordningen	160
Opgørelse af dagbøder. Adgangen til nedsættelse	161
Opkrævning af dagbøder, herunder overskridelse af mellemfrister	166
Forsinkelse af andres leverancer eller arbejdsydelse	168
Bygherrens erstatningskrav	170
§ 20. <i>Bygherren</i>	174-183
Forsinkelse på grund af bygherren eller anden entreprenør	174

Betingelserne for bygherrens erstatningsansvar	176
Særligt om bygherrens ansvarsfraskrivelse	179
Erstatningsopgørelsen. Reklamation	180

III. FOR MANGLER	183-211
§ 21. <i>Indtil afleveringen og ved afleveringen</i>	183-197
Risikoens overgang	183
Risikoovergang ved ibrugtagning	189
Forsikringspligt	190
Afhjælpning af mangler, der påvises ved afleveringen	192
Offergrænse for afhjælpningsarbejder	195
§ 22. <i>Efter afleveringen</i>	197-211
Afhjælpningsperioden	198
Påberåbelse af afhjælpningspligten	200
Skjulte mangler	202
Erstatningskrav for mangler	208
G. OPHÆVELSE	211-231
§ 23. <i>På grund af forsinkelse eller arbejdets udførelse</i>	211-226
Ophævelse af entreprisekontrakter	212
Væsentlig misligholdelse	214
Forgæves advarsel	217
Misligholdelsens årsag	218
Kan der hæves med hensyn til udført arbejde?	219
Benyttelse af entreprenørens materialer og materiel	223
Hæveopgøret	224
§ 24. <i>Entreprenørens konkurs, likvidation og død</i>	226-231
Entreprenørens konkurs, likvidation og insolvens	226
Entreprenørens død og umyndiggørelse	229
Bygherrens konkurs, likvidation og insolvens	230
H. ØKONOMI	231-306
§ 25. <i>Entreprenørens sikkerhedsstillelse</i>	231-237
Kravet om sikkerhedsstillelse	231
Frafald af fordret sikkerhedsstillelse	234
Sikkerhedsstillelsens art, indhold og frigivelse	235
§ 26. <i>Betaling</i>	237-271
Betalingsregler	239
Tilbudsarbejde - regningsarbejde	240
Forordningsplan	244
Betaling efter a conto-begæringer	246
Tilbageholdelse til sikkerhed	247

Standsnings af arbejdet. Ophævelse fra entreprenørens side	248
Entreprisens forfaldstid	252
Forrentning af entreprisens summen. Entreprenørens erstatningskrav	254
Betalingsregulering som følge af pris- og lønændringer	258
Indeksregulering	267
Entreprenørens slutopgørelse	269
§ 27. <i>Ejendomsret til materialer og leverancer</i>	271-277
Rettigheder over materialer og leverancer	272
Materialer og leverancer, som ikke er leveret på byggepladsen	275
§ 28. <i>Bygherrens sikkerhedsstillelse</i>	277-288
Behovet for sikkerhedsstillelse	277
Stiftelsen af sikkerhedsret. Prioritetsstilling	280
Dispositioner over byggelån og ejerpantebrev	283
Sikkerhedsstillelse, når der ikke finansieres ved byggelån	286
Afkraftelse	287
§ 29. <i>Transport på entreprisens summen</i>	288-306
Entreprenørtransporter	288
Fordelingsfuldmagt og fordelingstransport	291
Undertransport og retransport	293
Bygherrens betalingsforpligtelser	295
Entreprenørtransporters prioritetsstilling	301
Afkraftelse af entreprenørtransporter	303
Overdragelse af byggelånskrav	304
I. TVISTER	306-319
§ 30. <i>Syn og skøn</i>	306-310
Adgangen til at begære syn og skøn	307
Betydningen af syn og skøn	309
§ 31. <i>Voldgift</i>	310-319
Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed	310
Voldgiftsaftalen og voldgiftsrettens kompetence	315
LICITATIONSLOVEN	320-378
§ 1	320-326
Indledning	320
Licitationslovens område	322
Særligt om leverancer	322
Licitationsloven og De europæiske fællesskaber	324
Forholdet til monopolloven	325
§ 2	326-333

Licitationsbegrebet	326
Opløsning og tilbud	327
Udbud på byggeprogram. Totalentreprisetilbud	330
Bindende bud	332
Offentlig licitation – bunden licitation	333
. . . . .	333-354
Beskyttelse af de tilbudsgivende	334
Bekendtgørelse af tilbudsforbehold	335
Udbyderens forpligtelser ved offentlig licitation	336
Udbyderens forpligtelser ved bunden licitation	338
Laveste tilbud – ukonditionsmessige tilbud	343
Regnefejl og andre fejl i tilbud	346
Accept af licitationstilbud	350
Nedsættelse af licitationstilbud	351
. . . . .	354-368
Beskyttelse af tilbudsmottageren	354
Forhåndsregulering	356
Tilbudsforbehold, herunder standardforbehold	356
Udregningsvederlag	361
Afbningsforbehold	363
Udskydning af tilbud	364
Anmeldelses- og samarbejdspligt	364
Forhåndsmøder	366
. . . . .	368-374
Beskyttelse af tilbud	368
Adgangen til at indhente underhåndsbud	369
Adgangen til at afholde ny licitation	372
Annullering af en licitation	373
. . . . .	374
Anvendelse af monopolloven	374
. . . . .	374-377
Retsvirkningerne af overtrædelse af licitationsloven	375
Monopolmyndighedernes funktion i relation til licitationsloven	376
. . . . .	378
. . . . .	378
Færøerne og Grønland	378

III. AFG	379-413
-----------------	---------

Anmeldte betingelser for arbejder og leverancer	379
Oppler for behandling af sager ved Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed	395
Oppler for udmeldelse af skøns mænd ved Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed	401

Fastpris-cirkulæret 405
 Licitationsloven 409
 Cirkulære om udbydelse af statslige og statsunderstøttede
 bygge- og anlægsarbejder 412

REGISTRE 414-429

Fortegnelse over litteratur 414
 Forkortelser 416
 Domsregister 418
 Register over voldgiftsafgørelser 424
 Sagregister 426

Almindelige betingelser for arbejder og leverancer

A. AFTALEGRUNDLAGET

§ 1. Betingelsernes område og fravigelighed.

Art. 1. De almindelige betingelser indgår som led i aftaler om arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed.

Art. 2. Ved leverancer er i nedenstående bestemmelser »bygherren« at forstå som køberen og »entreprenøren« som sælgeren.

Art. 3. Når de almindelige betingelser anvendes, er bestemmelser om fravigelse af reglerne kun gældende, når de tydeligt og udtrykkeligt angiver, på hvilke punkter fravigelse skal ske.

Entrepriseretten som kontraktretlig disciplin.

I de teoretiske fremstillinger indtil *Axel H. Pedersens* bøger i slutningen af tyverne og begyndelsen af halvtredserne fremstillede de kontraktretlige regler om bygge- og anlægsvirksomhed i sammenhæng med andre kontraktstyper, hvor ydelsespligten gik ud på tilvejebringelse af et bestemt resultat, under fællesbetegnelsen: Værksleje.

Ud H. Pedersen rettede en stærk kritik mod anvendelsen af dette begreb og gjorde sig til talsmand for en selvstændig behandling af bygge- og anlægsvirksomhedens kontraktsret, jfr. navnlig *Entreprise* s. 38-42. *Axel H. Pedersen*'s synspunkt har siden vundet tilslutning hos andre forfattere, jfr. *Lund Christensen*, UfR 1960B.138 og *Bengtsson*: *Avtalstyper* s. 103 f.

Transportkontrakterne, der tidligere blev henført under værkslejebegrebet, behandles nu altid selvstændigt, hvilket formentlig hænger sammen med, at disse kontrakter repræsenterer den del af værkslejekontrakterne, der er blevet undersøgt mest udførligt.

Derimod møder man stadig i litteraturen sammenblanding af andre værkslejekontrakter, hvis indbyrdes særegenheder ikke på samme måde er blevet afklarede, hvilket navnlig gælder bygge- og anlægskontrakter og kontrakter om fremstilling, bearbejdelse og reparation af løsøre. Se som eksempel *Lund*: *Afbestillingsret* s. 179-81.